

Duchowość na progu trzeciego tysiąclecia. Red. ks. Marek Chmielewski. Lublin: „Polihymnia” 1999 ss. 239.

Recenzowana książka jest szóstym tomem z serii wydawniczej „Duchowość w Polsce” i składa się z trzynastu artykułów. Poprzedza je przedmowa Redaktora, w której streszczając poszczególne artykuły, stwierdza on, że „zaprezentowaną tu treść trudno uznać za wyczerpującą diagnozę stanu życia duchowego w Polsce na progu trzeciego tysiąclecia” (s. 10).

Trzy artykuły: ks. Waleriana Słomki pt. *Wizja świętości w dokumentach Soboru Watykańskiego II*, ks. Stanisława Urbańskiego pt. *Mistyczne perspektywy rozwoju duchowego chrześcijanina wskazane przez Jana Pawła II na progu trzeciego tysiąclecia* oraz Dominika E. Widera OCD pt. *Tajemnica Trójcy Świętej podstawą i kresem doświadczenia chrześcijańskiego* zostały wygłoszone podczas sympozjum Sekcji Duchowości Teologów Polskich, które odbyło się w WSD Zmartwychwstańców w Krakowie dnia 5 XI 1998 r. Ponadto zamieszczony został referat ks. Słomki nt. *Kierunki formacji duchowej i apostołskiej*, który został wygłoszony podczas I Kongresu Ruchów i Stowarzyszeń Katolickich Diecezji Siedleckiej w Siedlcach dnia 23 X 1998 r.

Pierwszy w kolejności artykuł ks. Andrzeja Siemienińskiego pt. *Tertio millennio adveniente – duchowość na trzecie tysiąclecie* informuje o tym, jakie były przewidywania dotyczące „duchowości przyszłości” Autor powołując się na K. Rahnera wy-

mienia następujące kierunki zmian w duchowości: „koncentracja na tym, co najistotniejsze; bardziej bezpośrednie doświadczenie Boga; miejsce doświadczenia – braterska wspólnota; Kościół według zasad «pokornej eklezjologii» (s. 16).

Najmłodszy autorzy – Dorota Rafalska i Eryk Łażewski w artykule „*Objawienia w Medjugorje w świetle reguł rozeznawania duchów*” podają w wątpliwość autentyczność objawień w Medjugorje. W analizie „objawień” posługują się „regułami rozeznawania duchów, pochodzącymi z dzieł mistrzów życia duchowego [...], które można sprowadzić do kilku kryteriów: depozyt wiary; świętość i majestat Boga; posłuszeństwo władzy kościelnej; «owoce świętości» u wizjonerów i wiernych oraz dzieła charytatywno-apostolskie” (s. 25). Argumentacja przedstawiona w artykule wydaje się jednak zbyt jednostronna. Autorzy używają określenia „domniemana Matka Boża” (s. 43). Rodzi się zatem pytanie: jeżeli nie jest to Matka Boża, to kto?

Metodologiczne podstawy teologii duchowości to artykuł ks. Marka Chmielewskiego, który jest skrótem potraktowaniem najważniejszych problemów metodologicznych teologii duchowości. Autor omówił następujące zagadnienia: nazwę i przedmiot teologii duchowości, źródła teologii duchowości oraz metodę w teologii duchowości. Jak sam zaznacza, szerzej na ten temat można przeczytać w jego książce pt. *Metodologiczne problemy posoborowej teologii duchowości katolickiej* (s. 46).

O tym, jaką wizję świętości przedstawia Sobór Watykański II, dowiemy się z artykułu ks. Waleriana Słomki pt. *Wizja świętości w dokumentach Soboru Watykańskiego II*. Autor uzupełnia oświadczenia Soboru posynodalnymi adhortacjami: *Christifideles laici*, *Pastores dabo vobis* oraz *Vita consecrata*, które w sposób szczególny poświęcone są trzem stanom życia w Kościele (s. 88). Autor przyznaje, że podjęty temat został przedstawiony zaledwie w zarysie, a problem świętości poszczególnych stanów życia w Kościele mógłby być tematem odrębnych opracowań (s. 99).

Ks. Stanisław Urbański w artykule *Mistyczne perspektywy rozwoju duchowego chrześcijanina wskazane przez Jana Pawła II na progu trzeciego tysiąclecia* przedstawił myśl Papieża wskazującą na Jezusa Chrystusa jako jedyne źródło nadziei dla każdego człowieka stojącego na progu trzeciego tysiąclecia.

Każdy chrześcijanin wie, że Trójca Święta jest początkiem i kresem doświadczenia chrześcijańskiego. Szerzej na ten temat możemy przeczytać w artykule o. Dominika Widera pt. *Tajemnica Trójcy Świętej podstawą i kresem doświadczenia chrześcijańskiego*.

Ks. Wojciech Misztal, chcąc ukazać Chrystusa jako misterium obecności i drogi do Ojca, przeprowadził dogłębną analizę obecnej w Listach Pawłowych konstrukcji typu: *syn Christō* – z Chrystusem; *eis Christon* lub *dia Christou* – przez Chrystusa. Dla autora teksty tzw. listów autentycznych św. Pawła z tego typu konstrukcjami stanowią jeden z ciekawszych opisów przejścia człowieka ze starego porządku do nowego porządku życia łaski (s. 149).

Waldemar Seremak SAC w artykule zatytułowanym *Rola życia konsekrowanego w Kościele w perspektywie Jubileuszu Roku 2000* przedstawił obszernie wypowiedzi Jana Pawła II dotyczące przygotowania Kościoła do Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 (s. 151-154). Wbrew jednak zapowiedzi zawartej w tytule znaczna część artykułu poświęcona jest analizie listu apostoelskiego *Tertio millennio adveniente*. O tym, jaka

jest rola życia konsekrowanego w Kościele, który wkracza w trzecie tysiąclecie, autor pisze w kilku ostatnich akapitach swego artykułu (s. 155-156).

Dwa główne kierunki formacji duchowej i apostołskiej laikatu zostały przedstawione przez ks. Waleriana Słomkę w referacie *Kierunki formacji duchowej i apostołskiej*. Autor nakreślił trynitarno-eklezyjalne przesłanki formacji oraz cele i kierunki formacji apostołskiej (s. 158, 161 n.). Ostatnia część artykułu została poświęcona formatorom i środkom formacji duchowej oraz apostołskiej (s. 166-169).

Św. Wincenty Pallotti, założyciel Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego (palloty- ni), nazwany został prekursorem Akcji Katolickiej. Jak do tego doszło i jakie są racje za uznaniem prekursorstwa Pallottiego, pisze Stanisław Zarzycki SAC w artykule pt. *Św. Wincenty Pallotti jako prekursor Akcji Katolickiej i inspirator duchowości apostołskiej*. Na początku autor przedstawił okoliczności powstania Akcji Katolickiej oraz jej podstawowe cechy (s. 171-177). Następnie omówił powstanie i główny charyzmat Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego i jego profetyczny wymiar względem Akcji Katolickiej (s. 179-190).

Paulin z Jasnej Góry o. Mieczysław Łacek w artykule nt. *Doskonałość chrześcijańska w ujęciu o. Anastazego A. Wargawskiego (1718-1789) na tle epoki oświecenia* przedstawił drogę życia doskonałego, która została opisana przez osiemnastowiecznego paulina w jego dziele *Monitor*. Wargawski uważał, że „czytelnik w tej książeczce znajdzie wszystko, co pomoże mu na drodze życia doskonałego” (s. 209). W artykule wymieniono także innych autorów epoki oświecenia, którzy podobnie ujmują problem doskonałości życia.

Ks. Ryszard Groń prześledził historyczny rozwój procesu przyznawania tytułu Doktora Kościoła w swoim artykule pt. *Fenomen doktora Kościoła w historycznym rozwoju*. Z artykułu możemy dowiedzieć się, jak zrodziła się praktyka nadawania tytułów Doktora Kościoła, jakie konieczne kryteria muszą być zachowane przez kandydata oraz jakie znaczenie dla Kościoła ma nadawanie tytułu Doktora Kościoła.

Jeżeli ktoś jest zainteresowany, jakie znaczenie mają dla Jana Pawła II dzieła św. Jana od Krzyża, powinien przeczytać artykuł ks. Mirosława Kiwki pt. *Przyjaciel i mistrz – św. Jan od Krzyża i Jan Paweł II*. Powołując się na słowa Ojca świętego, autor podkreśla, że właśnie w osobie św. Jana od Krzyża Papież znalazł przyjaciela i mistrza, który wskazał mu światło świecące pośród ciemności, w drodze ku Bogu (s. 228).

Recenzowana książka pokazuje najważniejsze aspekty polskiej duchowości na progu trzeciego tysiąclecia chrześcijaństwa. Uznać ją zatem należy za pierwszy znaczący krok w wysiłkach mających na celu dokładniejsze zbilansowanie stanu duchowości katolickiej w Polsce i nie tylko.

Agnieszka Lubojemska